

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

1
2024

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 872 sahifa.

E'lom qilishga 2024-yil 7-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbanov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Rae Kwon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyatni rahbari

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vaziri

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinosari

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Majlis qonunchilik palatasi deputati

Xudoqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMB birinchi prorektori

Abduraxanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlari va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinosari

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Afraganus universiteti dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktaranti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokururasi boshqarma boshlig'i o'rinosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokururasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiy fanlari doktori, professor

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi,
O'zR Bosh prokururasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarning roli va ahamiyati.....	10
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Zaynudinova Umida Djalolova	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda konseptual, ilmiy, innovatsion yondashuvning zarurati	16
Gulnora Abdurahmonova	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tish muammolari va uni bartaraf etish yo'llari	22
S. R. Topildiyev	
Milliy strategik maqsadlar: ekologik va bojxona boshqaruvi mexanizmlarining maqbul kombinatsiyasi	28
Muratova Shohista Nimatullayevna	
Green Economy in Tourism in Uzbekistan.....	32
Alieva Makhabuba Toychievna	
Инновационные подходы в сельском туризме: "Зеленые маршруты"	36
Голышева Елена Вячеславовна	
Mamlakatimizda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'naliishlari	42
Vaxabov Abduraxim Vasikovich, Nazarov Nazirjon Narzilloyevich	
To'qimachilik sanoati korxonalarini barqaror rivojlantirish omillari.....	47
A.Yu. Mardanov	
Turizmni qayta jlonlantirish strategiyasini ishlab chiqishda turizmni rejalashtirishning istiqbollari.....	52
A'zamov Saidakbarxon Avazxon o'g'li	
O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishi asosida barqaror rivojlanishga erishish	57
Abdullahov Elyorbek Odiljon o'g'li	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	62
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Turistik hududlarning barqaror rivojlanishini baholash metodologiyasida integral baholash ko'rsatkichlarini aniqlashning nazariy jihatlari.....	66
Asraqulov Abduraxmon Sultonovich	
Iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda "yashil" iqtisodiyot va uning ayrim masalalari	70
Axunova Shoxistaxon Nomonjanovna, Sultonova Gulbaxor Shoxnazimovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi faoliyatining nazariy tamoyillari va o'ziga xos xususiyatlari.....	74
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich	
Mintaqa iqtisodiyotida agrar soha samaradorligini oshirishning ahamiyati.....	78
Butanova Dilnoza Rustamovna	
Global krizislar va ularning turizm iqtisodiyotiga ta'siri.....	83
Hallakova Barxonon bahodirjonovna	
Agroturizm faoliyati rivojlanishining xorijiy tajribalari va ularda faoliyatni rivojlantirish modellarining qo'llanilishi	95
Husanboyev Sadafbek Yorqinjon o'g'li	
Yashil iqtisodiyotni kreditlashda banklarning o'rni.....	101
Ibragimova Sevara Muxamedjan qizi	
Qurilish materiallari sanoati korxonalari samaradorligini baholash masalalari	104
Isayev Jakhongir Muzaffarovich	
Iqtisodiyotni islomiy moliya tamoyillari asosida moliyalashtirish amaliyotini joriy etish istiqbollari	110
Kasimov Baxtiyor Usmanovich	
Oziq-ovqat sanoatida tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishning iqtisodiy mexanizmi.....	113
Mahamatova Maftuna	
Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik ko'rsatkichlarini takomillashtirish imkoniyatlari.....	119
Nurfayziyeva Mohinur Zayniddinovna	
Islom moliyalashtirish xizmatlari asosida kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish usullari.....	124
Said Po'latov Maxamedovich	
Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry	128
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	

Dorivor o'simliklar yetishtirishning dunyo mamlakatlari iqtisodiyotidagi o'rni va xalqaro bozor savdosida prognozlar.....	135
To'xtabayev Jamshid Sharofiddinovich, Maftuna Ermatova Arslonbek qizi	
O'zbekistonga turistlar tashrifini ko'paytirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	142
Toshmurod Kulmanov	
Agrobiznesni moliyaviy quvvatlash va rivojlanish istiqbollari	147
Tursunova Dilnava Islomovna	
Oziq-ovqat bozorini qandolat mahsulotlari bilan to'ldirishda marketing strategiyalaridan foydalanishni takomillashtirish	150
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Yoshlar turizmini rivojlantirish holati va uni takomillashtirish yo'llari.....	159
Allayor Norboyev Ismoilovich	
Biologik aktivlarni baholashning uslubiy jihatlarini takomillashtirish.....	162
Boltayev Abror Saytmuradovich	
Agrosanoat ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilishga uslubiy yondashuvlari.....	168
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich	
Suv resurslaridan samarali foydalanishda suv solig'ining ahamiyatini oshirish	174
Ikramov Nuriddin Kamoliddinovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida innovatsiya va innovatsion faoliyat bilan bog'liq tushunchalarining nazariy masalalari	179
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Temur Olimovich Mamayunusov	
Aglomeratsiya iqtisodiyoti – Aglomeratsiya iqtisodiyoti – hududiy rivojlanishni harakatlantiruvchi omili sifatida	185
Raximbayev Akmal Azatboyevich	
Korxonalarni boshqarish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish mexanizmlari	190
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
Globalashuv sharoitida turizm sohasida innovatsion faoliyatni rivojlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish	195
Salimov Dilshodbek Davronovich	
To'qimachilik sanoat korxonalarida marketing strategiyasi.....	199
Tillyaxodjayev Azizzon Aloxonovich	
Oziq-ovqat sanoati korxonalariga raqobatbardoshligini oshirish yo'llari	203
Nilufar Umarova	
O'zbekistonda transport xizmatlari ko'rsatilishi tahlili	207
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
Agrar sektorga jalb qilingan investitsiyalarning sohadagi intensiv iqtisodiy o'sishga ta'sirining tahlili	213
Yangiboyev Sirojiddin Jo'ramurodovich	
Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo davatlarda auditning xalqaro standartlarini qo'llash xususiyatlari	220
Meliyev Isroil Ismoilovich	
Raqamli bank xizmatlarini yanada takomillashtirish: muammolar va yechimlar.....	227
Melikov Otabek Maxmadimovich	
Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalining tutgan o'rni.....	232
Abdikarimov Islombek Ibragimovich	
Kimyo sanoati korxonalarini boshqarish modellariga oid zamonaviy tajribalar.....	237
Avulchayeva Feruza Djurakuzyevna	
Zadachi predmeta "ruskogo jazyke" na sovremennom etape	243
Adilova Solixxon	
Tijorat tashkilotlarining investitsiya faoliyati	247
Farhod Mahmudovich Tirkashyev, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li	
Korrelyatsion-regression tahlil orqali turizm xizmatlari samaradorligini oshirish mexanizmlari	252
Gapparov Azim Qayumovich	
O'zbekistonda monetizatsiya darajasi va uni makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri.....	258
Isayev Atabek Djurabayevich	
Prospects for the Development of Bond Circulation in the Capital Market.....	266
Jurabek Sobirov	

Ta'lim xizmatlari bozorida oliy ta'lrim muassasalarining rivojlanish holati tahlili.....	270
Kuldashov Sherzod Alimardonovich	
Iqtisodiyotga investitsiyalarni jalg qilish va ularning barqaror iqtisodiy o'sishdagi roli	276
Mamadiyorova Dilorom Ravshon qizi	
Surxondaryo viloyatlarning marketing salohiyatini shakllantirish holati tahlili	280
Mamatjanova Tuyg'unoy Axmadjanova	
Improving Internal Control System	287
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
Oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda OTMlar veb-saytlari samaradorligini oshirish.....	291
Musayev Bekjon Shukurillayevich	
Korxonaning narx-navo tizimi va narx siyosatini tahlil qilish	298
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiyot sohasini moliyalashtirish istiqbollari.....	302
Muxammadiyev Ramz Zoirjon o'g'li	
Xizmatlar ko'rsatish subyektlarida biznes-modellarining raqamli transformatsiyalashuv konsepsiylari	306
N. B. Yahyoxonov	
Mikromoliyaviy xizmatlar ko'rsatuvchi kredit tashkilotlarining samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili.....	311
Nazarova Musluma Nazarovna	
Sanoat korxonalarida aylanma mablag'lardan foydalanishning ilmiy-amaliy jihatlari.....	317
Nurmatov Mirzaakbar Mirzaaliyevich	
Biznesni yuritishda korxonalararo integratsion jarayonlarni rivojlantrish masalalari.....	322
Olimova Nodira Xamrakulovna	
O'zbekistonda turizmni rivojlantrishning moliyaviy mexanizmlari: tahlil va istiqbollar	329
Oppoqxonov Nurmuhammadxon Po'latxon o'g'li	
O'zbekistonda davlat korxonalari transformatsiyasini jadallashtirish yo'nalishlari	333
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Aholining turmush darajasini oshirish sharoitida mehnat bozori transformatsiyasining dinamikasi	338
Rahimboyev Muxtorbek Ikrom o'g'li	
Tijorat banklarida iqtisodiy-matematik modellashtirish samaradorligini yanada oshirish usullari.....	341
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Aholi moliyaviy savodxonligiga investitsiya kiritishning ahamiyati	345
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda valyuta siyosatini samarali tashkil etish.....	350
Samandarov Zuxriddin Raup o'g'li	
Sharq va G'arb tamaddunida gender qarashlar	355
Samandarova Gulxayo Abdulkarim qizi	
Imkoniyati cheklanganlarga to'siqsiz turizm xizmatlarini tashkil etish istiqbollari	359
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
To'qimachilik korxonalarining inqirozga qarshi boshqaruvida davlat tomonidan tartibga solishning ahamiyati	363
Todjimamatova Mashhura Erkinovna	
Mintaqalarning ekologik-iqtisodiy xususiyatlari va ularning barqaror rivojlanish bilan bog'liqligi	367
Toshboyev Muzaffar Muxtorovich	
Перспективы развития сферы услуг в Узбекистане	373
Tsoy Marina Petrovna, Li Marina Rudolfovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Opportunities for Bicycle Tourism in Zomin, Bulungur and Bakhmal Districts	379
Urozaliev Elyor Shuxrat ogli, Xujamov Bobur bahodir ogli, Saydullayev Abbosjon Murodovich	
Pul-kredit siyosati va moliyaviy inqiroz: uslubiyot va saboqlar	384
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Korxonalarda barqaror rivojlanishni tatbiq etish istiqbollari.....	391
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Telekommunikatsiya korxonalari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	396
Xusanov Ulugbek Nishanovich	
Milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini kengaytirish imkoniyatlari.....	402
Xuseynova Feruzabonu Mamadaliyevna	

O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	405
Yo'ldosheva Dilnoza G'ayrat qizi	
Необходимость соблюдения этических норм в профессиональной деятельности бухгалтеров	408
Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна	
Mintaqalarda kichik innovatsion korxonalarini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	412
Abdulxakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Axmadjanov Illyosbek Ilhomjon o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishini nazariy masalalari.....	416
Abdulxakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Abduraxmonov Sherali Sharifjonovich	
Пути повышения прозрачности бюджета Республики Узбекистан.....	420
Адашов Гайрат Рустамович	
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog'liqligi	424
Axmediyeva Aliya Toxtarovna	
Тенденции и факторы развития пищевой промышленности в Узбекистане	432
Б. А. Хакимов	
Роль платежных систем в функционировании электронной коммерции	438
Бабаева Гузаль Яшиновна	
"Sirdaryo" va "Sirdaryo-Farm" erkin iqtisodiy zonasidagi xorxonalar erishgan yutuqlari, berilgani imtiyozlar va yaratilgan shart-sharoitlar to'g'risida	444
Davlayev G'olib Ashurovich	
Milliy iqtisodiyotga jalb qilingan investitsiyalarning tahlili	447
Djalilov Dostonbek Abduazizovich	
Ishlab chiqarish tafovutining Markaziy Bank monetar siyosati qarorlariga ta'siri.....	452
Duskobilov Umidjon Sharofiddinovich	
O'zbekistonda innovatsion jozibadorlik asosida oliy talim xizmatlarini rivojlantirish.....	457
Jonuzokov M. K.	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishda xorij tajribasidan foydalanish.....	461
Ismailov Alliyor Rashidovich	
Особенности формирования ценовой стратегии на рынке плодоовощной продукции.....	465
Исройлов Абдурашид Абдурахманович	
Iqtisodiyotni globallashuvi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar barqarorligining nazariy metodologiyasini takomillashtirish	471
Kalandarova Nargiza Narimanovna	
Проблемы регулирования и защиты инвесторов в развитии электронной коммерции и пути их решения	475
Кенжебаева Гульфуза Рахматиллаевна	
Сущность, цели и задачи определение уровня финансовой устойчивости предприятия в современных условиях	478
Киличев А. А.	
Sug'urta tashkilotlari tomonidan taqdim etiladigan hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish.....	485
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	
Классификация институциональных факторов, определяющих предпринимательскую активность в Узбекистане	490
Курпаяниди Константин Иванович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarning kredit va qarz mablag'laridan foydalanish samaradorligi tahlilini takomillashtirish.....	497
Mahmudova Go'zal Samadjon qizi	
Muqimiy ijodiDA milliy uyg'onish va iqtisodiy, falsafiy qarashlar	502
Muxlisa Muxitdinova	
Совершенствование управления портфелем залогов для обеспечения финансовой устойчивости: инсайты и рекомендации для Узбекистана	505
Наимов Шахрух	
Определение специфических особенностей и факторов влияющие на процесс внедрения международных требований и стандартов в коммерческих банков Республики Узбекистан.....	509
Хайдаров Зохир Шаривович , Каражанова Гулноза Толлиевна, Хайдари Фидои Зохир Зода	

Inson kapitalida mujassam bo'lgan fazilatlar, ularning jamiyat rivojlanishidagi o'rni va roli	514
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Sevara Abdinazarovna Babanazarova, Mexrangiz Olimovna Mamayunussova	
Razvitiye ryночных oтношений i и усиление их влияния на рост обьёмных и качественных показателей культурного туризма.....	521
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Osnovnye napravleniya cifrovoi transformatsii v bankovskom sektore.....	525
Rahimova Gavhar Oйbekovna	
O'zbekistonda ayollarni tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishda bank kreditlarining roli	530
Saidova Subhinigor Azizovna	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish asosida kambag'allikni qisqartirishning innovatsion yo'llari	535
Sultonov Shodiyor Abdughalilovich, Nazarov Asqar Anvar o'g'li	
Yuridik shaxslar mol-mulkiga soliq solishning o'ziga xos xususiyatlari	541
Umirov Xurshid Islomovich	
Korxonalar va tashkilotlarni modernizatsiya qilish jarayonlari.....	545
Fayziyeva Dilafruz Shuxratovna	
"Avesta" – historicheskiy istochnik ekonomicheskoy myсли v Drevney Sredney Azii	549
Хакимов Назар Хакимович, Садиков Анвар Каримович	
Priorytetnye napravleniya razvitiya teorii formirovaniya finansovoy politiki predpriyatiya	555
Хамдамов С. Ф.	
Innovatsion rivojlanish sharoitida inson resurslarini strategik boshqarish.....	562
Xasanova Nafisa Shavkatovna	
Mehnat bozorida mehnat resurslaridan samarali foydalanishda yoshlar bandligini takomillashtirish.....	566
Xuvaydullayeva Iroda Xusniddin qizi	
Sanoat korxonalari faoliyati samaradorligi va raqobatbardoshligini baholashga doir uslubiy yondashuvlar.....	572
Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
Amir Temur davrida hunarmandchilik siyosatining o'ziga xos iqtisodiy xususiyatlari	578
Zikrillayev Jaxongir Sarvar o'g'li, ilmiy rahbar: Nasimov Baxtiyor Vasiyevich	
Infratuzilma obyektlari rivojlanishining turizm sohasidagi o'rni.....	583
Toyirova Amina Baxtisher qizi	
Korxonalarda moliyaviy investitsion portfeli jalb qilish va rag'batlantirishning zamonaviy shakl va usullari tahlili	588
Haydarov Humoyun Begmurod o'g'li	
Kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligini tadqiq etishga konseptual yondashuvlar	592
K. Q. Tajibayev	
Buxgalteriskiy учет debitorskoy i kreditorskoy zadолжennosti v sovremennoy ekonomike	599
Камолова Феруза Каҳрамоновна	
O'zbekistonda mehmonxona sohasidagi mahalliy boshqaruvi tizimini takomillashtirish yo'llari	603
Mirzayeva Lola Shavkatovna	
Turizmn rivojlantirishda "yashi" marketingni o'rni	607
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Inson kapitalini boshqarishning xorij tajribasi.....	612
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
Agrasanoat majmuasida oziq-ovqat mahsulotlarini yetishirish va qayta ishlashda klasterlarini rivojlantirishning xalqaro tajibalari.....	620
Salixov Sherzod Abduxakimovich	
Mamlakatimizda mehnat bozorida ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish	625
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
Budjetdan tashqari mablag'lar hisobi va nazoratini takomillashtirish	628
Ostonokulov Azamat Abdurakimovich, Alimardonov Asrorjon Alimardonovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida investitsion jarayonlar rivojlanishining xorij tajribasi	635
Miyassarov Davron Abdurashid o'g'li	
Xizmat ko'rsatish va servis sohasida mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligini baholash ko'rsatkichlari.....	640
Muhammadamin Erdon o'gli Erdonov	
Инновационные направления развития сферы услуг как фактор экономического роста	644
Насиров Дилшод Фарҳадовиҷ	

Влияние прямых иностранных инвестиций (пии) на экономику Узбекистана ..... Юлдашев Нодирбек Сайдибурханович	654
Qulay investitsiya muhiti – xorijiy investitsiyalar oqimini oshirishning asosiy omilidir ..... Hoshimov Jahongir Ravshanbek o'g'li	659
Biznesni loyihaviy moliyalashtirish va uning asosiy yo'nalishlari ..... Razzakov Jasur Xamraboyevich	664
Inflation and Unemployment: Evidence from Uzbekistan ..... Mahmudov Nosir, Nabiyeva Nargizaxon Nuriddin qizi	670
Milliy mahsulotlarni jahon bozoriga olib chiqishda marketing strategiyalaridan foydalanish ..... Meliqulov Abdughalil Norinovich	677
O'zbekistonda kichik sanoat zonalarini tashkil etish va rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ustuvor yo'nalishlari ..... Ortiqov Avazbek Bahrom o'g'li	683
Rene Dekart va Blez Paskal ta'lomitlarida ratsional g'oyalar komparativistikasi ..... Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	689
Sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishining nazariy-uslubiy asoslari ..... Samjonov Musobek G'ayratjon o'g'li	694
The Importance of the World Trade Organisation (WTO) and Uzbekistan's Efforts to Join It ..... Urozaliev Elyor, Khoshimova Sevara	699
Jismoniy tarbiya va sport muassasalarini moliyalashtirishdagi mavjud muammolar ..... Abduqaxorov Ulug'bek Abdig'aniyevich	705
Yangi O'zbekistonda turizmning drayver sifatida barqaror rivojlanish yo'nalishlari ..... Tuxliyev Iskandar Suyunovich	709
Mahalliy soliqlar va yig'implarning iqtisodiy mohiyati hamda ularni undirishning xususiyatlari ..... Tuychiyev Kamoliddin	713
Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari ..... Yadgarov Nodir Ravshanovich	717
Organik qishloq xo'jaligiga o'tish bosqichlarining tashkiliy jihatlari va iqtisodiy asoslari ..... Amirqulov Shuxrat Olimovich	723
Davlat xaridlari jarayonida e'tiborsiz ijrochilarini imkoniyatini cheklash masalalari ..... G'ofurov Temur Baxrom o'g'li	727
O'zbekiston iqtisodiyotida investitsion loyihalarni faol tashkil etish istiqbollari ..... Utkurov Kozimjon Dilmurod o'g'li	730
Iqtisodiy o'sishni ta'minlashda transport tadbirkorligi faoliyatini rivojlanish imkoniyatlari ..... M. Masharipova, I. Ruzmetova, D. Kuramboyeva	733
Sug'urta faoliyatini takomillashtirishda anderrayting xizmatining o'rni ..... Qarshihev Daniyar Eshpulatovich	737
O'zbekistonda eksportni sug'urtalash mexanizmlarini yanada kengaytirish yo'nalishlari ..... Qarshihev Keldiyor Eshpulatovich	741
Kambag'allikni qisqartirishda aholini tadbirkorlikka yo'naltirish ..... Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	745
Yoqilg'i-energetika korxonalarining moliyaviy barqarorligining ilmiy nazariy asoslari ..... Xusanov Qaxramon Nishonovich	749
Оценка результатов реформы бухгалтерского учета в Республике ..... Киличева Фарида Бешимовна, Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	753
Эффективность программ соответствия в различных компаниях ..... Ахмедов Бехзод Ахмедович	757
Элементы системы внутреннего контроля в выбранном финансовом институте ..... Хасанов Каҳрамон Аҳмаджоновиҷ	762
Authentic Leadership Unleashed: A Comparative Analysis of Leadership Styles ..... Esanova Shohida Utikirovna	767
Investitsion loyihalarni moliyalashtirishdagi moliyaviy risklarni boshqarishning ilg'or xorij tajribalari ..... Madiyarov Sanjar Gulyamovich	774
Paxta-to'qimachilik klasterlarida xarajatlar hisobining uslubiy masalalari takomillashtirish ..... Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich, Umaraliyev Isomidin Ismonjon o'g'li	781

Sug'urta kompaniyalarida asosiy samaradorlikning muhim ko'rsatkichlari ahamiyati va tansifi.....	788
Sharipova Durdona	
Globalashuv sharoitida transchegaraviy suv resurslardan samarali foydalanishni boshqarish	793
Mirzayev Musurmon Umidullayevich	
Turizmni rivojlantirish imkoniyatlari	797
Ziyadullayev Ilhom Narkabilovich	
Oziq-ovqat mahsulotlari bozorining rivojlanish metodologiyasi.....	801
Meyliyeva Dilnoza Boboniyoz qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida budjet mablag'laridan samarali va aniq foydalanishni ta'minlashga qaratilgan eng muhim qaror va u haqida ayrim mulohazalar	806
Xayriddinov Shuxrat Botirovich	
Surxondaryo viloyatining turizm salohiyatini rivojlantirish.....	809
Ravshanov To'ysi Gulmurodovich	
Investitsiyalarning iqtisodiy mohiyati va ahamiyati.....	814
Rizayeva Kumush Mexriddin qizi	
Использование маркетинговых исследований в маркетинговой деятельности предприятий.....	818
Маматкулова Шоира Джалоловна	
Расширение возможностей зелёной энергетики и её роль в устойчивом развитии предприятий энергетической отрасли Узбекистана	824
Аллаева Гульчехра Жалгасовна, Хакимджанова Сурайё Хабибуллаевна	
Aksiyadorlik jamiyatlarida dividend siyosatini boshqarish tamoyillari	829
Shermuhammedov Akmal Komiljonovich	
Turizm transport infratuzilmasini baholash imkoniyatlari va tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish muammolari	835
Agzamov Shaxboz Akmalovich	
Mamlakatimiz tijorat banklari faoliyatida biznes ekotizimini tashkil etish yo'llari.....	839
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida axborot-resurs markazi faoliyatini rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilgan tizimli islohotlar tahlili.....	844
Qurbanova Muazzam Fazliddinovna	
Развитие транспортной сферы в условиях цифровизации экономики.....	847
Акбарова Лайло Ушашевна	
O'zbekiston Respublikasining 2024-yilgi soliq qonunchilik hujjalariга kiritilgan asosiy o'zgarish va soliq imtiyozlari berish tartibini takomillashtirish masalalari	853
Normurzayev Umid Xolmurzayevich	
O'zbekistonda elektron tijoratni yuritish va tartibga solishning me'yoriy-huquqiy asoslari.....	860
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
Korxonalarning innovatsion faoliyatini moliyalashtirish yo'nalishlari	866
Shayakubov Shaxzod Shakabilovich	

KORXONALARING INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH YO'NALISHLARI

Shayakubov Shaxzod Shakabilovich

Toshkent moliya instituti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada milliy iqtisodiyot rivojlanishida innovatsion korxonalarning ahamiyati tahlil qilingan. Xususian, korxonalarda innovatsion faoliyatni moliyalashtirish xususidagi xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy-nazariy qarashlari o'rganilan. Shuningdek, korxonalarda innovatsion loyihalarini ishlab chiqish va moliyalashtirishni amalga oshirish xususiyatlari yoritilgan bo'lib, maqolada korxonalarda innovatsion faoliyatni jadallashtirish orqali innovatsion iqtisodiyotga o'tish istiqbollari nazariy-amaliy izohlangan.

Kalit so'zlar: Innovatsiya, investitsiya, korxona, investitsiya oqimi, korxona investitsion siyosati, moliyalashtirish, texnologiya, korxonalarda innovatsion faoliyat.

Abstract: This article highlights the importance of innovative enterprises in the development of the national economy, as well as the scientific and theoretical views of foreign and domestic scientists on the financing of innovative activities of enterprises, as well as the features of the development and implementation of financing of innovative projects in enterprises. The article provides theoretical conclusions and explained by determining the prospects of transition from proposals to innovative economy.

Key words: Innovation, investment, enterprise, investment flow, enterprise investment policy, financing, technology, innovative activity in enterprises.

Аннотация: В данной статье освещена роль инновационных предприятий в развитии национальной экономики, а также научно-теоретические взгляды зарубежных и отечественных ученых на финансирование инновационной деятельности предприятий, в том числе особенности разработки и реализации финансирования инновационных проектов на предприятиях. В статье приведены теоретические выводы и обоснованы определения перспектив перехода от предложений к инновационной экономике.

Ключевые слова: Инновации, инвестиции, предприятие, инвестиционный поток, инвестиционная политика предприятия, финансирование, технологии, инновационная деятельность на предприятиях.

1. KIRISH

Innovatsiyalar iqtisodiy o'zgarishlar va rivojlanishning asosiy omili, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning harakat-lantiruvchi kuchidir. Innovatsiyalarni rag'batlantirish va jadallashtirish rivojlangan mamlakatlar iqtisodiy siyosatining asosiy strategik maqsadiga aylangan bo'lib, rivojlanayotgan mamlakatlarda tobora yuqori e'tibor kasb etib bormoqda. Texnologik o'zgarishlar va innovatsiyalarning barqaror rivojlanishida moliyaviy kapital muhim ahamiyatga ega. Moliyaviy kapitalning mavjudligi va korxonalarda innovatsiya faoliyatini moliyalashtirishning samarali tizimi shakllanganligi yangi texno-iqtisodiy paradigmalarning paydo bo'lishiga va rivojlanishiga kuchli ta'sir ko'rsatadi [1].

O'zbekistonda so'nngi yillarda bozorga yo'naltirilgan iqtisodiyotni o'rnatish va biznes, investitsiya muhitini yaxshilash bo'yicha qator islohotlar olib borilmoqda. Ushbu jarayonda innovatsiyalar muhim ahamiyatga ega, innovatsion rivojlanishga erishish uchun kuchli siyosiy iroda va yuqori darajadagi majburiyat mavjud. Innovatsion siyosat va strategiyalarni amalga oshirishni qo'llab-quvvatlash uchun, 2017-yildan beri bir qator qarorlar, Farmonlar joriy etildi. Dastlab Innovatsion Rivojlanish Vazirligi (IRV), undan keyin Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tashkil qilindi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 6-iyuldag'i "2022-2026-yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-165-sون Farmonida [2]: strategiya mamlakatimizda innovatsiyalarni rivojlanishish bo'yicha mamlakatni 2030-yilga qadar Global Innovatsiyalar Indeksida iqtisodiyoti rivojlangan 50 mamlakat qatoriga kiritish; 2021-yilga qadar tadqiqot va ishlamalarga (TRSYaIX) YalMning hozirgi 0,2 foizidan YalMning 0,8 foizigacha to'rt baravar oshirish; ilmiy mukammallikni oshirish va ta'lim, fan va ishlab chiqarish o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlash; universitetlarni xalqaro reytinglarning eng yaxshi 1000 ta universiteti qatoriga kiritish kabi maqsadlar belgilab berildi.

2018-yil 24-noyabrda “Tadbirkorlik va innovatsiyalar sohasidagi loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi^[3] Prezidentning Farmoni e'lon qilindi va bu investitsiya va boshqaruvi kompaniyalari mezonlarini, faoliyat turini va monitoringini, shu jumladan vechur moliyalashtirish uchun yaratilishi kerak bo'lgan mezonlarni belgilab berdi.

2. MAVUZGA OID ADABIYOTLAR SHARI

Nobel mukofoti sovrindori Kennet J. Errou ta'kidlaganidek, “Biz erkin tadbirkorlik tizimi ixtiro va ilmiy tadqiqotlarga (ideal bilan solishtirganda) kamroq sarmoya kiritilishini kutamiz, chunki xavflilik darajasi yuqori bo'lib, mahsulot faqat cheklangan darajada o'zlashtirilishi mumkin^[4]”.

Shuningdek, Y. Shumpeter zamonaviy iqtisodiyotning asosiy rivojlanish mexanizmi va sabablarini belgilab bergen. Birinchidan, bu raqobat, innovatsiyalarga asoslangan, innovatsiyalarning asosiy manbai yirik korporatsiyalarning ilmiy izlanish faoliyatidan tashkil topishi; ikkinchidan, insonning tashabbuskorligi, yangilik yaratuvchanligi (novator) — tadbirkorligi, yangi g'oyalarni samarali iqtisodiy g'oyalarga mujassamlashtira olishi^[5].

Yana bir xorijlik olim P. Druker — korxonalarining innovatsion fikrashlari bir-biridan farqlanadi, — deb ta'kidlaydi. Innovatsiyalashtirish bu korxonalarining ixtisoslashgan yo'nalishitdir. Har bir korxona o'zining ishlab chiqarish obyektida innovatsion faoliyat bilan shug'ullanadi^[6].

Mahalliy olim R. Fatxutdinovning xulosasiga ko'ra: innovatsiya — yangilikni tatbiq etishning yakuniy natijasi bo'lib, obyekt boshqaruvini o'zgartirish ijtimoiy-iqtisodi, ilmiy-texnikaviy, ekologik va boshqa ko'rinishdagi samaradorlikdir. Yangilik esa, fundamental, amaliy tadqiqotlar ma'lum bir faoliyatda uning samaradorligini oshirish uchun ishlab chiqilgan yoki tajribaviy ishdir^[7].

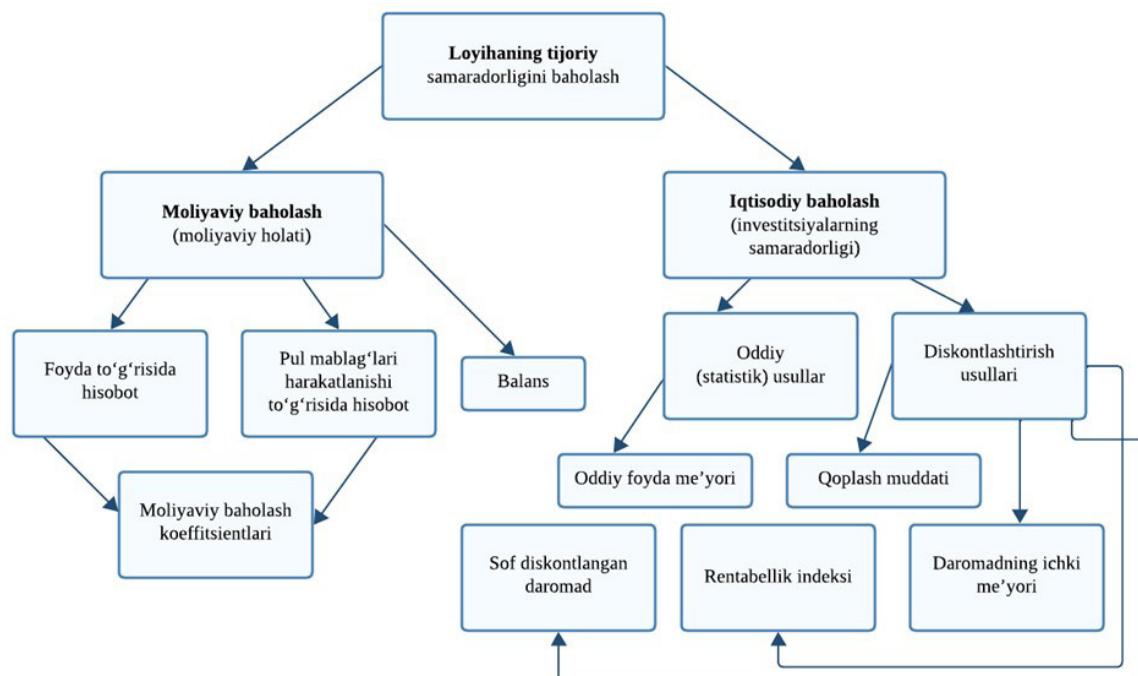
Iqtisodchi olimlar va mutaxassislarining yuqorida keltirilgan fikrlari, xulosalaridan ko'rindan, innovatsiya — bu yuqori iqtisodiy va ijtimoiy samara olish maqsadida ishlab chiqarish jarayoniga ilg'or ilm-fan yutuqlarini joriy etish yo'li bilan yangi tovarlar yaratish yoki ishlab chiqarilayotgan tovarlar sifatini oshirishdir.

3. TADQIQOT METODIKASI

Ushbu maqolada tadqiqot metodologiyasi sifatida grafika usulda guruhlashdirish, iqtisodiy-statistik tahlil hamda sintezlash, mantiqiy fikrash kabi iqtisodiy tadqiqot usullaridan keng foydalanildi.

4. TAHLIL VA NATIJALAR MUHOKAMASI

Innovatsion loyihani ishlab chiqarish intellektual faoliyat natijalariga asoslanar ekan, shuning uchun investorlarni (ishlab chiqaruvchilarini) xaridorni jalb eta oladigan, sifatli, yangi innovatsion mahsulotni yaratish imkoniyati qiziqtiradi. Bunda intellektual faoliyat natijasi egasini va uning ilmiy texnik, texnologik, ayrim hollarda innovatsion loyihada foydalaniishi kerak bo'lgan konfidensial tijoriy ma'lumot (nou-xau) o'z ichiga oluvchi intelektual mulkka bo'lgan huquqini aniqlash muammosi yuzaga keladi.

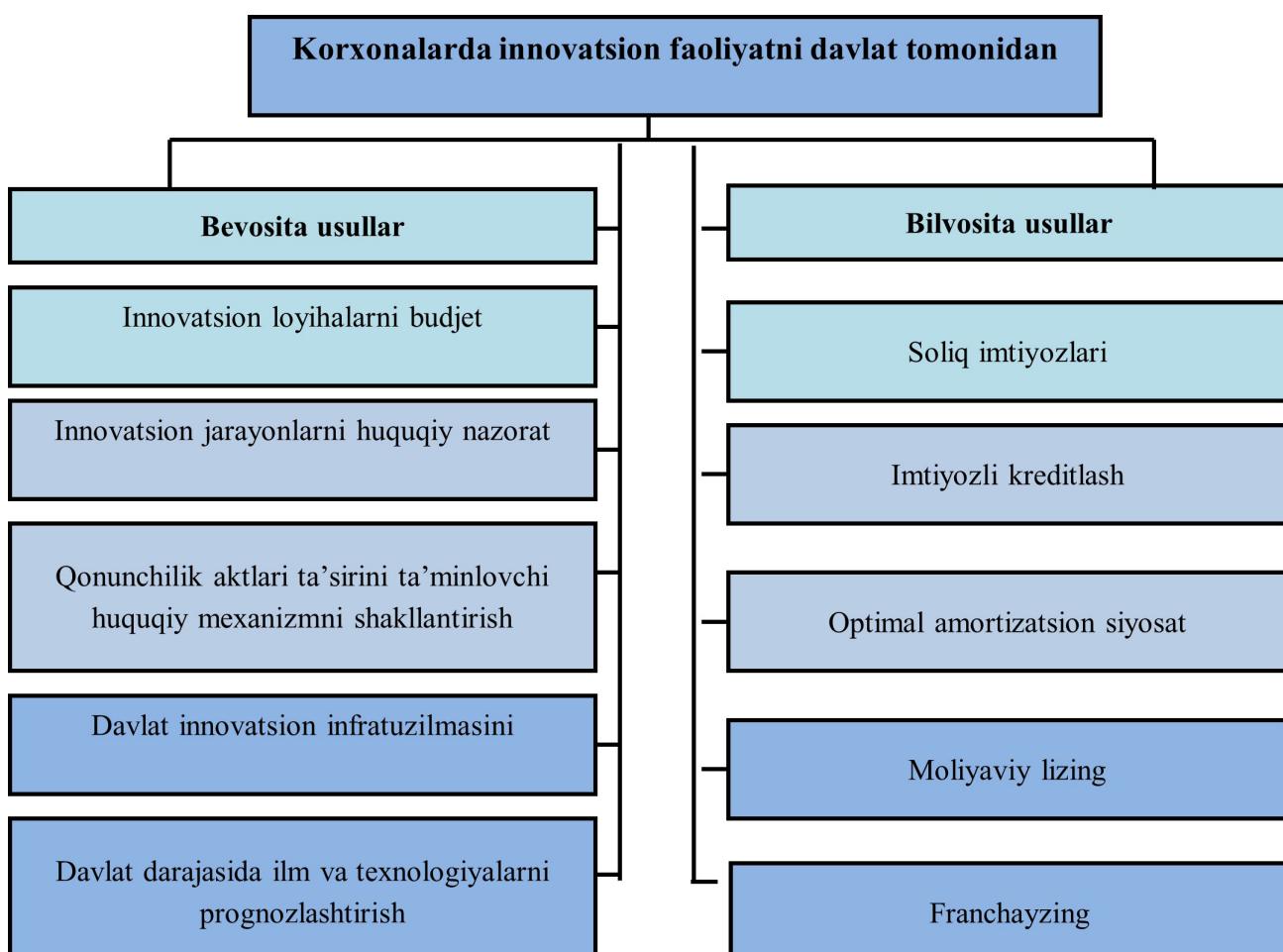
1-rasm: Loyihaning tijoriy samaradorligini baholash^[8]

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash ko'p jihatdan innovatsiya faoliyatini rivojlantirishga bog'liq. Shuning uchun iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, texnik va texnologik yangilash, uning raqobatdoshligini keskin oshirish, eksport salohiyatini yuksaltirishga qaratilgan muhim ustuvor vazifalardan biri sifatida joriy etilmoqda. Demak, innovatsiyalar mamlakat taraqqiyoti va aholining yuqori turmush darajasini ta'minlashda alohida o'rinn egallaydi. Milliy iqtisodiyotga ilg'or texnika va texnologiyalarni joriy etish zarurati iqtisodiy siyosatning samarali va istiqbolli yo'nalişlarini belgilab beradi.

Korxonalarda innovatsion jarayonlarni davlat tomonidan bevosita boshqarish usullari ikki shaklda amalga oshiriladi: ma'muriy – idoraviy va dasturli – maqsadli. Ma'muriy – idoraviy shakli innovatsiyalarga to'g'ridan-to'g'ri ko'mak beruvchi mahsus qonun doirasida amalga oshiriluvchi bevosita moliyalashtirishda namoyon bo'ladi. Innovatsiyalarni davlat tomonidan nazorat qilishning dasturiy – maqsadli shakli davlatning maqsadli dasturlari hamda kichik innovatsion biznesni aniq moliyalashtirishni aks ettiradi. Bu haqda yuqorida batafsil yoritilgan. Innovatsion faoliyatni rag'batlantirishda davlatning bilvosita nazorati, ayniqsa, innovatsion faoliyat bilan shug'ullanuvchi xo'jalik subyektlarining soliq imtiyozlari va imtiyozli amortizatsiya siyosati ham muhim o'rinn egallaydi.

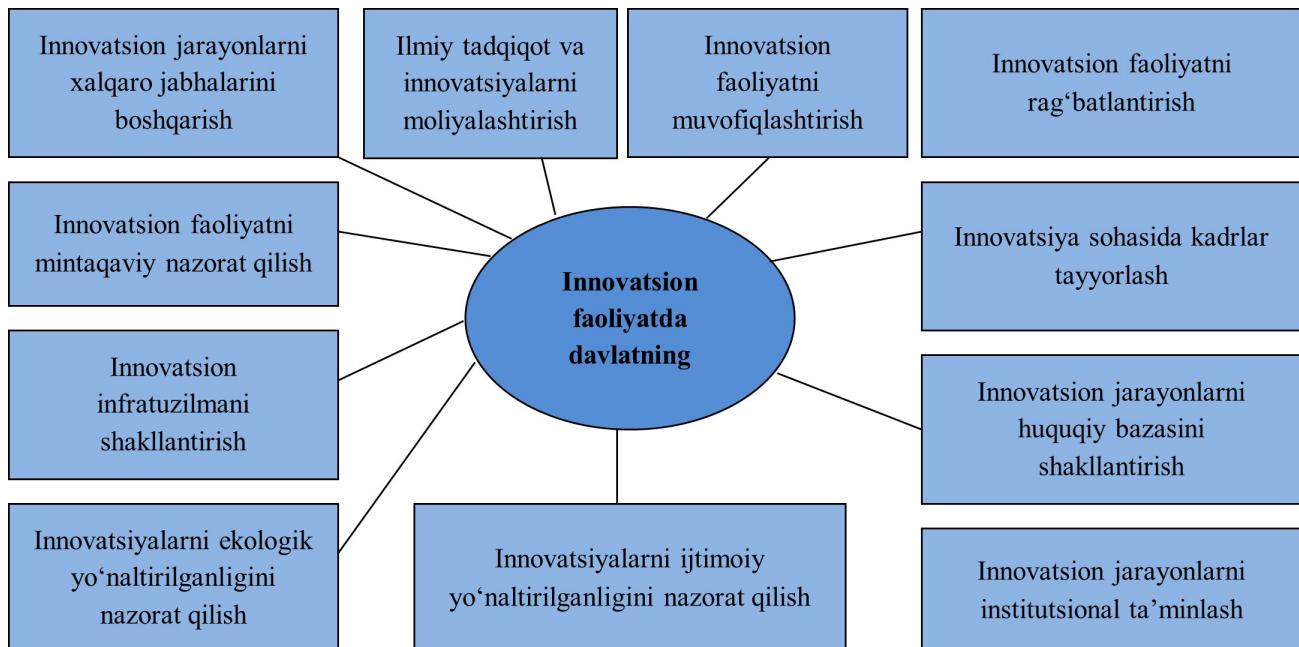
Fikrimizcha, O'zbekiston iqtisodiyotini zamonaviy rivojlanish bosqichida innovatsion faoliyatni qaytarmaslik sharti bilan budgetdan moliyalashtirishni tezkor, qaytarishlik va to'lovliilik asosida budget mablag'larni umumiy talabdan istisno (tashqari) taqdim etilishini ko'rish mumkin. Albatta, faqatgina iqtisodiyotning o'sish darajasiga to'g'ri ta'sir etuvchi, hayotiy muhim innovatsion loyihalarni budgetdan moliyalashtirish zarur.

2-rasm: Innovatsion faoliyatni davlat tomonidan bevosita va bilvosita qo'llab-quvvatlash usullari [9]

Innovatsiyalarni davlat tomonidan bilvosita moliyalashtirish doirasida bojxona bojini to'lash differensial rejimi qonun asosida mustahkamlash zarur. Bunda bojxona bojini differensiatsiyalash mahalliy ilmiy mahsulot himoyasi uchun proteksionistik choralarni qo'llash bilan mos kelishi kerak (proteksionistik – biror davlatning o'z milliy iqtisodini chet el raqobatidan himoya qilishga qaratilgan iqtisodiy siyosat).

Korxonalarning innovatsion faoliyatini moliyalashtirishning nodavlat manbalari. Innovatsion faoliyatni davlat tomonidan bevosita va bilvosita moliyalashtirish usullarini ko'rib chiqib, endi korxonalarning innovatsion loyihalari ostida mablag'larni bozor usulida jalb qilishni ko'rib chiqamiz.

3-rasm: Innovatsion faoliyat sohasida davlatning funksiyalari^[9]

Fan-texnika mahsulotini korxonalar tomonidan moliyalashtirish yoki korxonaning ichki munosabatlar doirasida ishni bajaruvchilar o'zlarining ya'ni korxonaning ilmiy tadqiqot va konstrukturlik bo'linmalari bo'lganda yoki bajaruvchi tomon bilan tuzilgan shartnomalar asosida amalga oshiriladi. Innovatsiyalarni moliyalashtirish uchun qo'llaniladigan korxonaning moliyaviy resurslari o'z va jaib qilingan resurslarga bo'linishi mumkin.

Sanoat korxonalarining innovatsion faoliyatini moliyalashtirishning asosiy manbai o'z moliyaviy resurslar hisoblanadi. Ular innovatsiyalarga ketadigan mablag'larning 8,5 %ni tashkil etadi. Bu esa sanoati rivojlangan mamlakatlar darajasiga mos kelmaydi.

AQShda innovatsiyalarni korxonalarining xususiy manbalari hisobidan moliyalashtirish ulushiga 73 %, Yaponiyada va Buyuk Britaniyada – 62 %, Fransiya va Italiyada 57 % to'g'ri keladi.

Innovatsion faoliyatni moliyalashtirish maqsadlari uchun aksionerlik kapitalidan foydalanish tahlili ushbu investitsiya manbaining ham ijobi, ham salbiy omillarini namoyon etishga imkon beradi.

1-jadval: Aksiyadorlik kapitalini kengaytirish hisobiga innovatsion faoliyatni moliyalashtirishning ijobi va salbiy omillari^[10]

Ijobiy omillar	Kamchiliklar
Aksiyalar emissiyasi yordamida kapital noaniq muddatga va qaytarish bo'yicha majburiyatsiz jaib qilinadi.	Aksionerlar soni ko'payishi jamiyatni boshqarishni qiyinlashtiradi.
Aksiyalarni ochiq sotuvga chiqarish ularni likvidlilagini oshiradi.	Aksiyalarni chiqarish ko'p sonli qatnashchilar orasida daromadni bo'linishiga olib keladi.
Ochiq aksionerlik jamiyati yopiq turiga nisbatan kapitalni jaib qilish bo'yicha keng imkoniyatga ega.	Aksiyalarning ochiq sotilishi mol-mulk nazoratini yo'qotishga olib kelishi mumkin.

Xorij tajribasiga ko'ra, tijorat korxonalari, banklar va aholi tomonidan jamg'arilgan xususiy kapitalni unumli foydalanishni boshqarish innovatsion siyosatni aktivlashtirishga ijobiylar ta'sir etadi.

5. XULOSA VA TAKLIFLAR

Korxonalarning innovatsion faoliyatini moliyashtirishning samarali tizimini shakllantirish bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqot natijasida quyidagi muhim ilmiy-nazariy xulosalar shakllantirildi va taklif-tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. Korxonalarda innovatsion faoliyat, innovatsion jarayonga ta'rif berildi, fan- texnika yangiliklarini ishlab chiqarishga tatbiq etishni ifoda etuvchi tushunchalar, innovatsion faoliyatni moliyalashtirish bilan bog'liq tushunchalarining takomillashtirishiga ta'riflari ishlab chiqildi. Shuningdek, korxonalarda innovatsion loyihalarni ishlab chiqish va moliyalashtirishni amalga oshirish xususiyatlari o'rganildi va baho berildi.

2. Korxonalar innovatsiya faoliyatini moliyalashtirishga qaratilgan moliyaviy siyosatning joriy holati, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish manbalari tahlil qilindi va moliyalashtirishning xorijiy davlatlar tajribalari o'rganildi va yurtimizda uni qo'llash bo'yicha amaliy tavsiyalar berildi.
3. Tadqiqotlar natijasida ustav fondida 50 va undan ortiq foiz davlat ulushi bo'lgan xo'jalik jamiyatlarida foyda solig'ini to'lagunga qadar foydaning 10 foizgacha miqdoridagi ajratmalari hisobidan korxonalarning alohida hisob raqamida shakllantiriladigan innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi tashkil etishning maqsadga muvofiqligi bo'yicha taklifi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 6- iyuldaggi PF-165-son "2022-2026-yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmonida belgilangan vazifalar ijrosi yuzasidan chora-tadbirlar rejasini ishlab chiqilishida foydalanildi.
4. Innovatsion faoliyatni moliyalashtirishda, an'anaviy bank kreditlari bilan bir qatorda fond bozori instrumentlaridan amaliy foydalanishni kengaytirish bo'yicha xosilaviy qimmatli qog'ozlardan foydalanish bo'yicha xorijiy davlat tajribasi va yurtimizga tatbiq etish bo'yicha (derivativlar, ularga, xususan, variantlar va opsonlar kiradi) amaliy tavsiyalar berildi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Unctad. (2013). Trade and Development Board Investment, Enterprise and Development Commission Fifth session Geneva, 29 april–3 May 2013. Item 5 of the provisional agenda Investment, innovation and technology for development investing in innovation for development. BMTning Savdo va Taraqqiyot konferensiyaning hisobot ma'lumotlari tahlili. United States National Academies of Science (2007) AQSh Fanlar Akademiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 21-sentabrda "2019–2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini innovatsion rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5544-son Farmoni.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 24-noyabrda "Tadbirkorlik va innovatsiyalar sohasidagi loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5583-son Farmoni.
4. Arrow K. J. Social Choice and Individual Values / third edition 3rd ed. NY: Yale University Press, 2012.
5. Schumpeter, Y. A. Theory of economic development / Y. A. Schumpeter. – Moscow: Direkt-Media, 2007. –400 p. – Mode.
6. Peter F. Drucker - Innovation and Entrepreneurship. 432 page; ISBN 978-5-8459-1195-7. 1985.
7. Rais Fatkhutdinov. Production management. – 455 pages, –2016.
8. Колтынук Б.А. Инвестиционное проектирование объектов социально-культурной среды: Учебник. – Спб.: Изд-во Михайлова В.А. –2000. – С. 32-33.
9. Iqtisod va moliya sohasiga oid adabiyotlar orqali muallif tomonidan tuzildi.
10. Tadqiqot natijalari asosida muallif tomonidan tuzildi.

Yashi

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnalni manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

E-mail: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnalni 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnalni

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

